

ПОТЕНЦІАЛ НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ В ПРЕДМЕТНИХ КУРСАХ ГЕОГРАФІЇ

Володимир Сергійович Яценко, канд. пед. н., ст. наук. сп.,
ст. наук. сп. відділу навчання географії та економіки,
Інститут педагогіки НАПН України, м. Київ,
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-7948-2983>,
e-mail: iatsenko_v@ukr.net

Ідея формування людини, її світогляду, її соціалізація найяскравіше проявляється в процесі національно-патріотичного виховання. Патріотизм – сукупність політичних і моральних ідей, моральних почуттів, ми пропонуємо здійснювати національно-патріотичне виховання на основі гармонійного взаємозв'язку інтересів особистості і держави. Патріотичні ідеї трансформуються в стійкі духовні утворення: погляди, переконання, ідеали, ціннісні орієнтації – за умови, коли особистість добуває їх дослідницьким, трудовим, евристичним шляхом з певної системи знань, відомостей.

Ключові слова: формування людини, національно-патріотичне виховання, патріотизм.

The idea of the formation of a person, his worldview, his socialization is most vividly manifested in the process of national-patriotic education. Patriotism is a set of political and moral ideas, moral feelings, we propose to carry out national-patriotic education on the basis of a harmonious relationship between the interests of the individual and the state. Patriotic ideas are transformed into stable spiritual formations: views, beliefs, ideals, value orientations - provided that the individual obtains them through research, work, heuristics from a certain system of knowledge and information.

Key words: human formation, national-patriotic education, patriotism.

Ідея формування людини, її світогляду, її соціалізація найяскравіше проявляється в процесі національно-патріотичного виховання, яке, на нашу думку, є саме тією сферою духовного життя, що проникає в усе, що пізнає, робить, до чого прагне, що любить і ненавидить людина.

Розглядаючи патріотизм як сукупність політичних і моральних ідей, моральних почуттів, ми пропонуємо здійснювати національно-патріотичне виховання на основі гармонійного взаємозв'язку інтересів особистості і держави, наголошуючи при цьому на недоступності відриву впливу на свідомість і почуття від діяльності з обов'язковим урахуванням особистості духовного життя учнів та учениць. Слід підкреслити, що патріотичні ідеї трансформуються в стійкі духовні утворення: погляди, переконання, ідеали, ціннісні орієнтації – за умови, коли особистість добуває їх дослідницьким, трудовим, евристичним шляхом з певної системи знань, відомостей. Удосконалення в учнів та учениць світоглядної свідомості патріота відбувається шляхом оновлення змісту освіти Нової української школи, який за своїм обсягом і характером має відображати насамперед ідейно-ціннісне багатство рідного народу і вищі здобутки світової культури, сприйняті крізь призму національної свідомості.

Формування і виховання патріотичних переконань та ідеалів базуються на психологічних закономірностях:

- розуміння підлітком моральних цінностей;

- суб'єктивне ставлення підлітка до істин і сприйняття суспільно-значущих моральних цінностей у сферу особистісну значущих;
- психологічна готовність учня та учениці діяти у відповідності з переконаннями перед ідеалами, що формуються;
- мотивація вчинків, діяльності учнів та учениць і морального задоволення їх результатами в розвитку моральної свідомості.

Особливий акцент при вивченні предметного курсу «Україна у світі: природа, населення», робиться на розвитку відповідальності, обов'язку щодо свого народу і на постановку учнем та ученицею особистісної проблеми перед власною совістю у питаннях вибору моральної поведінки щодо своєї Батьківщини.

Формування патріотизму у процесі засвоєння предметного курсу «Україна і світове господарство» ми передбачаємо як процес самовираження та активного взаємозв'язку пізнавального, чуттєвого, логічного в розумовій діяльності. Успіх цього процесу залежить від чинників:

- інтелектуального багатства предмету, зокрема, географії;
- змісту навчальних програм з географії організації розумової праці на уроках і в позаурочний час;
- духовного багатства самого вчителя, його ерудиції, культури, прагнення і вміння пов'язувати будь-який навчальний матеріал із завданнями національно-патріотичного виховання з метою комплексного впливу на свідомість, почуття і поведінку.

Як відомо, патріотичні ідеї в процесі засвоєння основних наук стають переконаннями завдяки діяльності духовних, моральних, фізичних сил, тому процес формування патріотичних переконань вимагає їх конкретного підтвердження життям. Така діяльність на заняттях географії можлива завдяки практичним роботам.

Своєрідною школою національно-патріотичного виховання ми вважаємо природу рідного краю що, використовується не тільки як чинник впливу на виховання інтелектуальної і емоційної сфери учнів та учениць, загального розвитку їх організму і зміцнення здоров'я, але й як утвердження високих моральних якостей людини – патріота своєї Батьківщини.

Література

1. Яценко В. С. Дні Європи в Україні як засіб виховання європейських цінностей (з досвіду роботи) // Україна, українська мова – світ ХХІ століття у діалозі культурномовних, морально-громадянських цінностей особистості та педагогічних систем : ел. зб. статей за матеріалами Дванадцяті Всеукраїнської науково-практичної конференції, м. Київ, 25 жовт. 2019 р. / [за наук. ред. Г. О. Васьківської]. Київ : Педагогічна думка, 2019. – С. 577-587 (Серія: Дидактика: теорія і практика). URL : https://lib.iitta.gov.ua/718122/1/2019%20KGSM_12%20conf1.pdf (дата звернення: 05 грудня 2019).

2. Яценко В. С. Краєзнавчий підхід у процесі виховання учнів основної школи, як аспект пізнання соціально-географічних процесів // Формування патріота в вимірі революції гідності та пріоритетів «Нової школи» : збірник статей учасників 1-го Всеукраїнського круглого столу з он-лайн трансляцією, 16-17 лютого 2017 року / Редактори С.В.Драновська, Л.М.Чхайло. Електронне науково методичне видання – Суми : КЗ СОППО, 2017. – С. 397-400.